

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหาร เพื่อให้การดำเนินงานในภาพรวมบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และบุคลากรทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจ การบริหารอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม เป็นการบริหารทรัพยากรประเภทที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องควบคุมดูแลรักษาทำนุบำรุงให้อยู่ในสภาพดี และใช้อย่างคุ้มค่า อาคารสถานที่ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ช่วยให้การจัดกิจกรรมเรียนการสอน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้ามุ่งให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสมบูรณ์แล้ว จำเป็นต้องจัดอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพดีถูกหลักวิชาการเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุดประหยัด และคุ้มค่าที่สุด ในการจัดการศึกษา กรมสามัญศึกษาเชื่อว่า การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนเสริมสร้างความคิด จิตใจ คุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ (โกวิท วรพิพัฒน์. 2531) จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดบรรยากาศอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ ที่เด็กจะได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษามาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดความรู้รอบรู้ในทุกที่ทุกโอกาส (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 12)

โรงเรียนรัตนานิเบศร์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นม.1 - 3) และช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นม.4 - 6) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่ดี บริหารโดยหลักการมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ทำงานร่วมกันร่วมรับผิดชอบ ชุมชนโดยรอบโรงเรียน เป็นชุมชนเมืองประกอบด้วยร้านค้า ร้านเกมส์ โรงภาพยนตร์ โต๊ะสนุกเกอร์ ตลาดสด ห้างสรรพสินค้า และส่วนราชการโรงเรียนมีพื้นที่จำกัดไม่สามารถขยายได้สภาพอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมขาดการทำนุบำรุงดูแล เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม โรงอาหาร อาคารหอประชุม ห้องสมุด และสภาพ

บรรยากาศห้องเรียน จึงเป็นสภาพแวดล้อมที่ดึงดูดใจให้นักเรียนเบี่ยงเบนพฤติกรรม เช่น มีจิตใจที่ก้าวร้าว ขีตเชียนผาผนัง ทำลายร้ายสิ่งของ หนีเรียนไปเล่นเกมส์ เข้าโรงภาพยนตร์ เดินเล่นตามห้างสรรพสินค้าและพบปะเพื่อนต่างโรงเรียน ดังนั้นการพัฒนาอาคารสถานที่และจัดบรรยากาศด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ดึงดูดใจ และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ น่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเหล่านี้ได้โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบง่ายสดชื่น สงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวาวัสดุอาคารเรียนได้รับการดูแล มีความเป็นปัจจุบันย่อมทำให้ครูและนักเรียน ได้รับอิทธิพลทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใสรักสวยรักงามรักความสะอาดถือว่าคุณธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์จะเกิดขึ้นในตัวนักเรียน (บรรจง พงษ์ศาสตร์. 2538

: 1) การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อให้เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีมีค่าต่อการพัฒนาประเทศนั้น เด็กจะต้องได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ดีๆ ตลอดเวลา จากการดำเนินโครงการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนวิเบศร์ ปีการศึกษา 2548 โดยเริ่มจากการสังเกตการสำรวจสอบถามครูและเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนแล้วนำข้อมูลของปัญหา เข้าที่ประชุมคณะกรรมการฝ่ายบริหารและคณะครู ได้ปัญหาที่ควรแก้ไขปรับปรุงพัฒนา 8 ด้าน คือ ด้านบริเวณโรงเรียน ด้านอาคารเรียนด้านห้องเรียน ด้านโรงอาหารด้านหอประชุม ด้านห้องน้ำ ห้องส้วมด้านห้องสมุดและด้านห้องพยาบาลแล้วนำเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรปีงบประมาณ 2548

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนวิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ใน 8 ด้าน 1) ด้านบริเวณโรงเรียน 2) ด้านอาคารเรียน 3) ด้านห้องเรียน 4) ด้านโรงอาหาร 5) ด้านหอประชุม 6) ด้านห้องน้ำ - ห้องส้วม 7) ด้านห้องสมุด และ 8) ด้านห้องพยาบาล

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลใช้ในการอ้างอิงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ และเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมทางการศึกษา มีผู้รับผิดชอบดูแลพัฒนาให้เป็นปัจจุบันและสามารถใช้งานได้ดีที่สุด กลุ่มค่าที่สุดในพื้นที่จำกัด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนรัตนวิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนรัตนวิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนวิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

สมมุติฐานการวิจัย

ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริหารอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนวิเบศร์แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้เป็นไปตามความพึงพอใจของครูและนักเรียน
2. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศใช้ในการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

เป็นการศึกษาความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนวิเบศร์ โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย 8 ด้าน ดังนี้ (เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539)

- 1.1 ด้านบริเวณโรงเรียน
- 1.2 ด้านอาคารเรียน
- 1.3 ด้านห้องเรียน
- 1.4 ด้านห้องน้ำ - ห้องส้วม
- 1.5 ด้านโรงอาหาร
- 1.6 ด้านหอประชุม
- 1.7 ด้านห้องสมุด
- 1.8 ด้านห้องพยาบาล

2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูจำนวน 101 คนและนักเรียน 2,205 คน ปีการศึกษา 2549

2.2 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูใช้การสุ่มตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างใน นภาพร สิงห์ต. 2548 : 83 - 84) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คนแต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ครูจำนวน 81 คน เพราะได้จากการสุ่มครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ปรากฏว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 339 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้นักเรียน จำนวน 342 คน เพราะได้จากการสุ่มนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นโดยเทียบสัดส่วนจำนวนนักเรียนแต่ละห้องเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูและนักเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของครูและนักเรียนของโรงเรียนรัตนานิเบศร์ที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของครูและนักเรียนได้รับการตอบสนอง

2. ครู หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนรัตนานิเบศร์ ปีการศึกษา 2549 จำนวน 101 คน ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และงานสนับสนุนการสอน

3. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัตนานิเบศร์ ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2,205 คน

4. อาคารสถานที่ หมายถึง อาคารหรือสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

5. สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นที่แวดล้อมตัวเรา

6. การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึง การปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะอำนวยความสะดวก และเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 (กรมสามัญศึกษา. 2540 : 9 -10) 8 ด้าน คือ

- (1) ด้านบริเวณโรงเรียน
- (2) ด้านอาคารเรียน
- (3) ด้านห้องเรียน
- (4) ด้านห้องน้ำ - ห้องส้วม
- (5) ด้านโรงอาหาร
- (6) ด้านหอประชุม
- (7) ด้านห้องสมุด
- (8) ด้านห้องพยาบาล

ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่มีเกณฑ์ใหม่

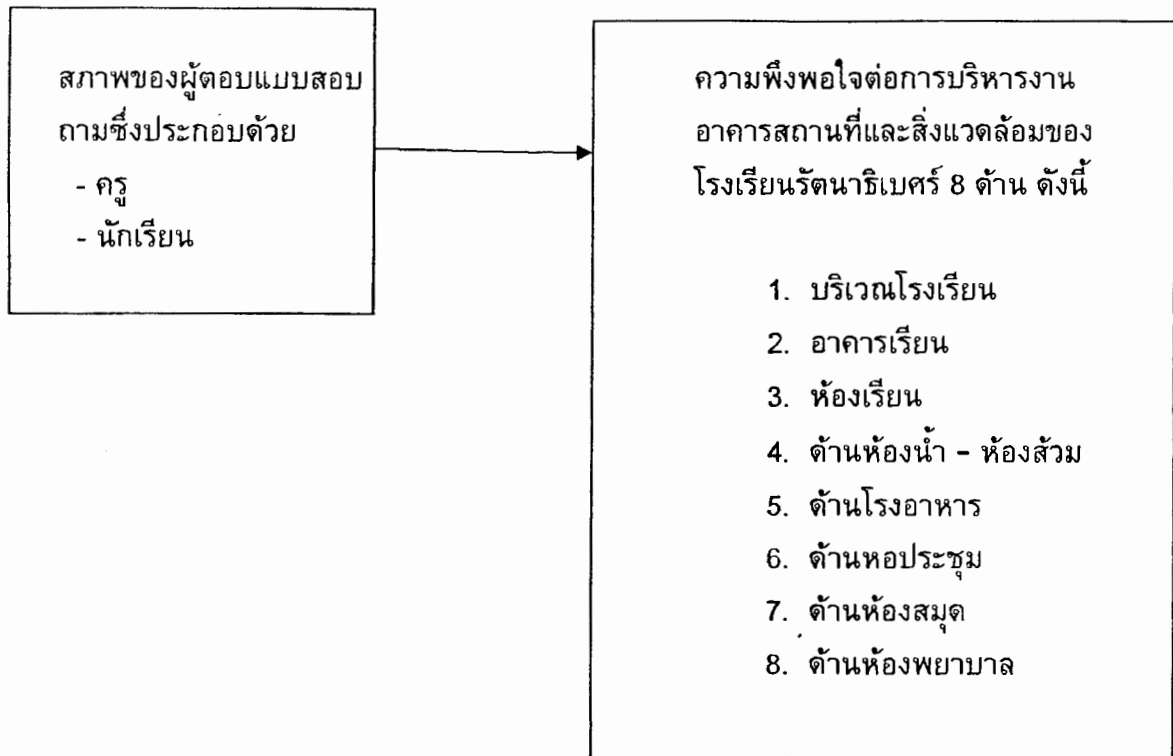
7. โรงเรียนรัตนานิเบศร์ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งอยู่เลขที่ 238 หมู่ 4 ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดการบริหารอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการเรียนการสอน จากเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 หมวดที่ 7 การบริหารงานอาคารสถานที่ ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 1.1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย